

Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Wierzbica

Diagnoza, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, potwierdzająca spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia

Spis treści

1. Wprowadzenie	2
1.1. Słownik pojęć.....	3
1.2. Podstawa opracowania dokumentu	4
2. Przygotowanie do analizy wskaźnikowej	5
2.1. Etapy prac	5
2.2. Wyznaczenie pól podstawowych - wybór obszarów porównawczych	6
3. Analiza zróżnicowania natężenia zjawisk kryzysowych	8
3.1. Metodologia	8
3.1.1. Wybór wskaźników świadczących o występowaniu zjawisk kryzysowych.....	8
3.1.2. Standaryzacja danych	9
3.1.3. Budowa wskaźnika syntetycznego	9
3.2. Wybór zmiennych mających na celu porównanie pól podstawowych	11
3.3. Prezentacja pozyskanych danych i wyników analizy wskaźnikowej	12
3.3.1. Wskaźniki sfery społecznej.....	12
3.3.2. Wskaźniki sfery gospodarczej	16
3.3.3. Wskaźniki sfery środowiskowej	17
3.3.4. Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej.....	18
3.3.5. Wskaźniki syntetyczne dla sfery technicznej.....	19
4. Analiza i diagnoza koncentracji negatywnych zjawisk i potencjałów na terenie zdegradowanym.....	20
4.1. Analiza koncentracji negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy.....	20
4.2. Obszar zdegradowany	20
4.3. Analiza lokalnych potencjałów	22
5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.	25
6. Opis planowanych działań partycypacyjnych.....	30

1. Wprowadzenie

Zachodzące nieprzerwanie przemiany społeczno-gospodarcze zarówno w wymiarze całego kraju, jak i mniejszych społeczności nie są nigdy jednowymiarowe. Oznacza to, że oprócz procesów powszechnie uważanych za korzystne i prorozwojowe, pojawiają się zjawiska i trendy identyfikowane jako negatywne i niekorzystne. Dodatkowo nie wszyscy członkowie danej wspólnoty są w jednakowym stopniu beneficjentami zachodzących przemian. Bywa nawet tak, że to co dla jednych grup tego samego społeczeństwa jest zmianą „na lepsze”, dla innych oznacza degradację i pogorszenie warunków życia.

Do najważniejszych problemów, korelowanych w naszym kraju ze skutkami transformacji ustrojowej i powszechnej globalizacji, zalicza się narastające rozwarstwienie ekonomiczne społeczeństwa, związane z tym problemy społeczno-gospodarcze dotyczące uboższą jego część, a także degradację zaawansowanej wiekowo infrastruktury i tkanki materialnej. W przewyżczeniu tych niekorzystnych trendów ważną rolę odgrywa planowanie i realizacja kompleksowych programów rewitalizacyjnych, mających na celu poprawę sytuacji na zdegradowanych obszarach. Programy te powinny możliwie najpełniej odpowiadać na specyfikę lokalnych potrzeb, wskazując rozwiązania niwelujące niedobory sfery społecznej, ale także gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej.

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a w dalszej kolejności także jej urzeczywistnianie, stanowią zadania własne gminy. Dlatego Gmina Wierzbica podjęła działania zmierzające do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, który będzie podstawowym dokumentem o charakterze strategicznym w tym obszarze działań. Niniejsze opracowanie stanowi pierwszy etap prac, podsumowujący wyniki przeprowadzonej dla terenu całej gminy diagnozy zjawisk kryzysowych, zidentyfikowanych we wszystkich wskazanych w ustawie o rewitalizacji sferach. Składa się ono z 5 części, odpowiadających wskazanym w podręczniku „*Delimitacja. Krok po kroku*” etapom prac. Te kroki w kolejności chronologicznej to:

1. **Przygotowanie do analizy wskaźnikowej – dobór pól podstawowych (jednostek agregacji danych).** Rozdział obejmuje wskazanie przyjętych w ramach diagnozy jednostek pól podstawowych.
2. **Analiza zróżnicowania natężenia zjawisk kryzysowych na obszarze gminy.** Rozdział prezentuje wyniki badań koncentracji negatywnych zjawisk społecznych takich jak między innymi bezrobocie, ubóstwo, przestępczość - w układzie przestrzennym. Miejsce występowania takich zjawisk w ilości i natężeniu większym niż przeciętnie w gminie, określa się mianem obszarów dotkniętych kryzysem społecznym. Rozdział obejmuje również analizę przeprowadzonych dla obszaru całej gminy badań w zakresie kumulacji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

3. **Wyznaczenie obszaru zdegradowanego.** W rozdziale wyznaczono tereny, które cechuje współwystępowanie negatywnych zjawisk społecznych i co najmniej jednego z pozostałych, wskazanych w ustawie o rewitalizacji negatywnych zjawisk (gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych).
4. **Analiza i diagnoza koncentracji negatywnych zjawisk i potencjałów na obszarze zdegradowanym.** Rozdział zawiera analizę szczególnych uwarunkowań, jakimi charakteryzują się poszczególne obszary zdegradowane i w oparciu o jej wyniki określa istotność danego terenu dla rozwoju lokalnego oraz określa jego endogeniczne potencjały do prowadzenia procesu rewitalizacji.
5. **Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.** W rozdziale wskazano obszar spełniający wszystkie kryteria prowadzenia na nim kompleksowych działań rewitalizacyjnych, który jednocześnie zajmuje nie więcej niż 20% powierzchni całej gminy i jest zamieszkały przez nie więcej niż 30% jej mieszkańców.

Wymienione powyżej działania, szczegółowo opisane w dalszej części raportu, pozwalają na podjęcie przez Radę Gminy uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, co z kolei otwiera drogę do opracowania właściwego dokumentu w postaci **Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wierzbica na lata 2025-2031**.

1.1. Słownik pojęć

1. **Rewitalizacja** - stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.
2. **Interesariusze rewitalizacji** - to:
 - 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
 - 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1);
 - 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
 - 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
 - 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
 - 6) organy władzy publicznej;
 - 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6), realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

3. **Partycypacja społeczna** - obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.
4. **Obszar zdegradowany** - obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, na którym występuje ponadto co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych–środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.
5. **Obszar rewitalizacji** - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

1.2. Podstawa opracowania dokumentu

Podstawę opracowania niniejszego dokumentu stanowi ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Sposób przygotowania diagnozy delimitacyjnej oraz przyjęta metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji są zgodne z dokumentem „*Delimitacja. Krok po kroku*” opracowanym przez Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa, Departamentu Polityki Przestrzennej w ramach umowy nr DPP-U-POWER-173/16.

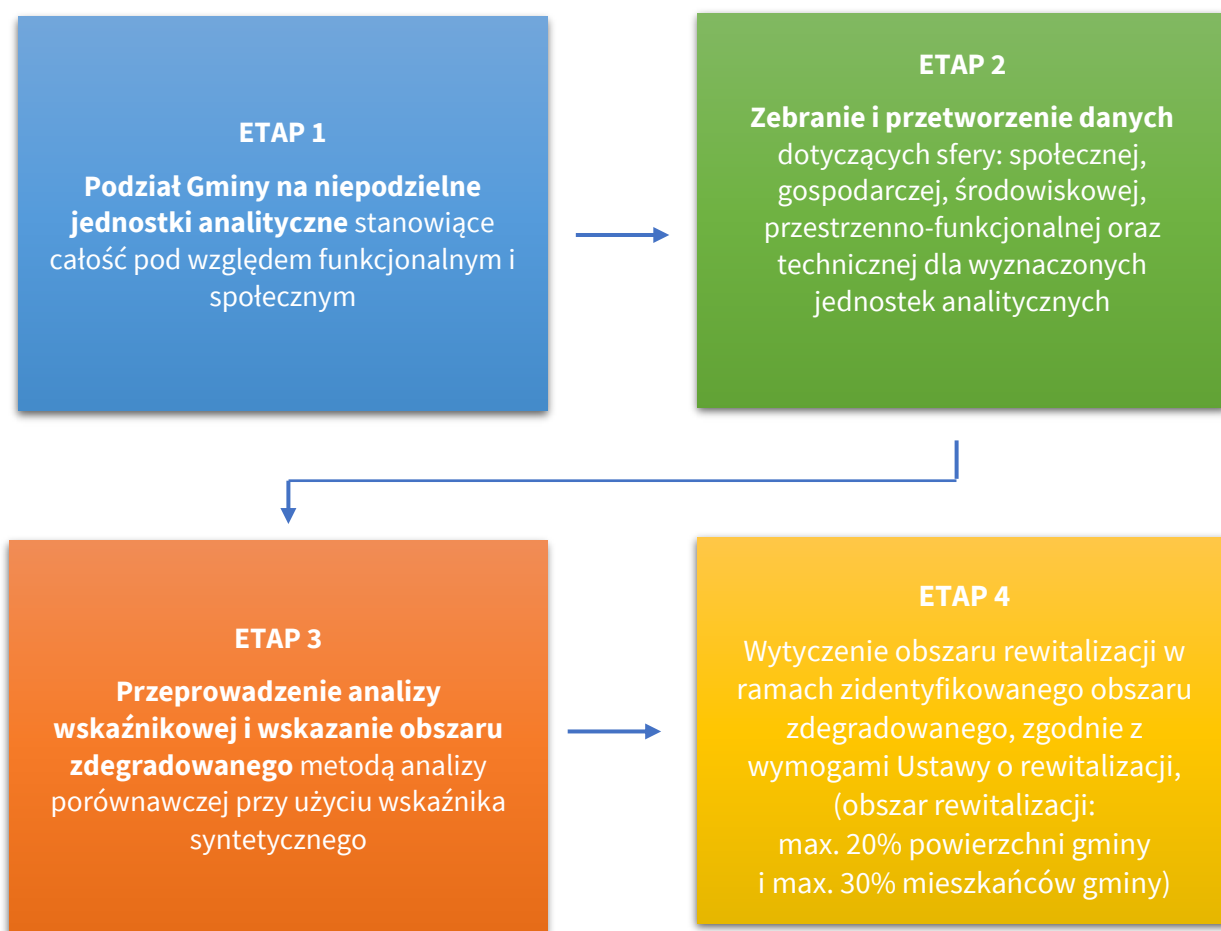

2. Przygotowanie do analizy wskaźnikowej

2.1. Etapy prac

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wierzbica, w tym procedura delimitacji, opracowana została w sposób spełniający wymogi *Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278)*. W procesie delimitacji korzystano z wytycznych i rekomendacji zawartych w publikacji „Delimitacja. Krok po kroku” zrealizowanej przez zespół pracowników Instytutu Rozwoju Miast pod redakcją Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa¹.

Metodyka zastosowana w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na terenie Gminy Wierzbica, obejmowała czteroetapowy system pracy, zaprezentowany na poniższym rysunku.

¹ Opracowanie zrealizowane przez Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa, Departamentu Polityki Przestrzennej w ramach umowy nr DPP-U-POWER-173/16, której przedmiotem było: Opracowanie merytoryczne publikacji z zakresu diagnozy i delimitacji obszarów zdegradowanych, ISBN 978-83-7610-653-3

2.2. Wyznaczenie pól podstawowych - wybór obszarów porównawczych

Porównywanie stopnia zróżnicowania wskaźników cząstkowych obrazujących potrzeby rewitalizacyjne w obrębie gminy Wierzbica wymaga podział analizowanego obszaru na mniejsze jednostki agregacji danych. Aby zagwarantować prawidłowość przeprowadzenia procesu diagnostycznego wykorzystano jednostki pseudo-naturalne, którymi w tym wypadku było 17 sołectw w ich administracyjnych granicach. Z uwagi na względnie równomiernie rozłożoną sieć osadniczą oraz brak dominującego ośrodka centrotwórczego, żadna z jednostek nie przekracza wskazanych w ustawie o rewitalizacji limitów wielkości obszaru rewitalizacji, to znaczy - nie zajmuje powierzchni większej niż 20% całkowitej powierzchni gminy i nie jest zamieszkała przez więcej niż 30 % populacji całej gminy.

Przeprowadzona diagnoza wskaźnikowa dotyczyła więc całego terenu gminy Wierzbica, podzielonego na 17 obszarów, stanowiących jednostki pól porównawczych (jednostki analityczne). W zamieszczonej poniżej tabeli zestawiono poszczególne jednostki.

Tabela 1. Zestawienie obszarów porównawczych wykorzystanych do diagnozy porównawczej obszaru gminy Wierzbica.

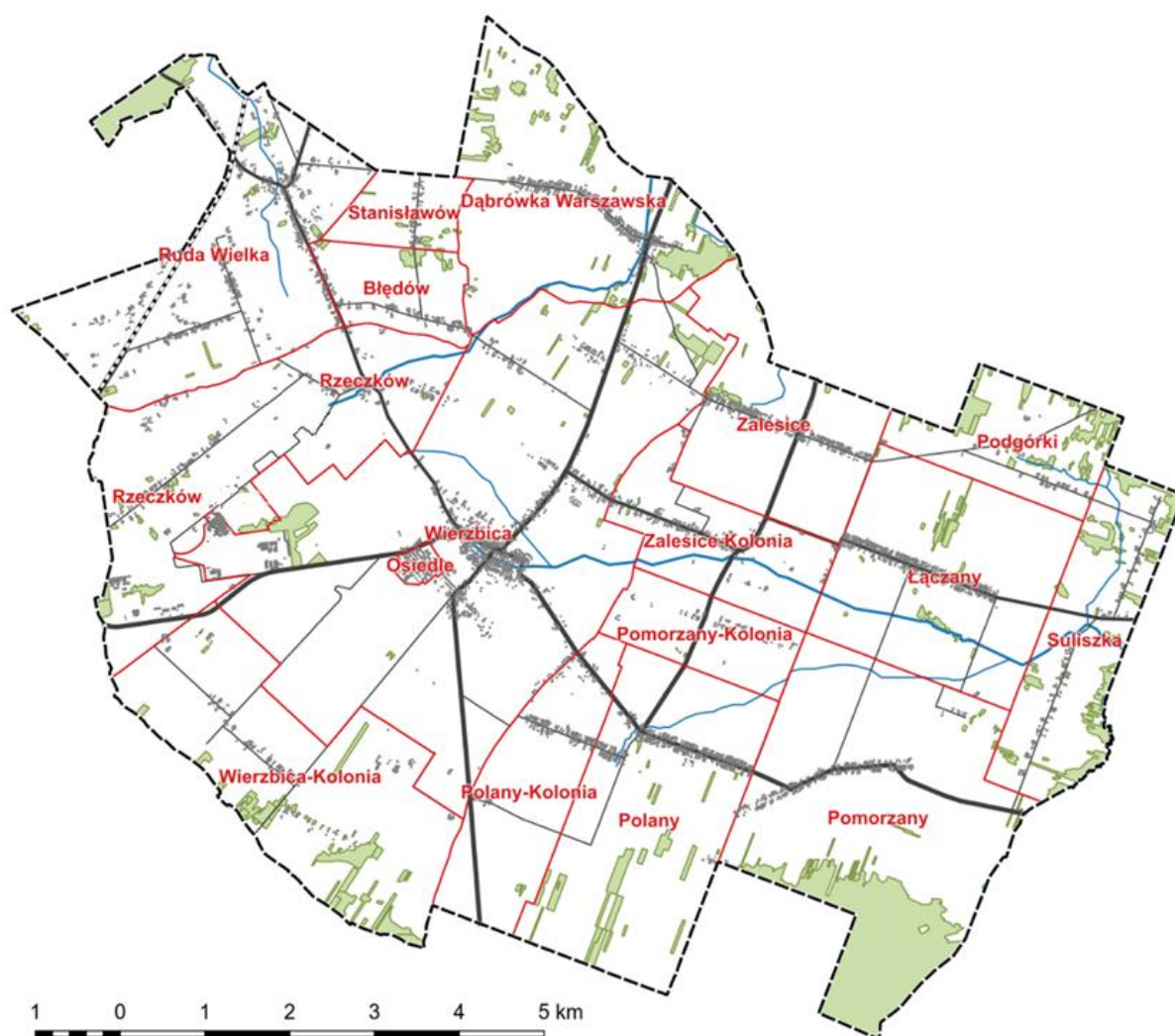
Lp.	Jednostka	Ludności w roku 2024	% ludności gminy	Powierzchnia jednostki (ha)	% powierzchni gminy
1	Błędów	181	1,95		
2	Dąbrówka Warszawska	633	6,83		
3	Łączany	641	6,92		
4	Podgórki	135	1,46		
5	Polany	437	4,72		
6	Polany-Kolonia	254	2,74		
7	Pomorzany	335	3,62		
8	Pomorzany-Kolonia	99	1,07		
9	Ruda Wielka	1392	15,03		
10	Rzeczków	477	5,15		
11	Stanisławów	130	1,40		
12	Suliszka	238	2,57		
13	Wierzbica Osada	1593	17,20		
14	Wierzbica Osiedle	1702	18,38		
15	Wierzbica-Kolonia	212	2,29		
16	Zalesice	443	4,78		
17	Zalesice-Kolonia	360	3,89		
	RAZEM	9262	100,00		

Źródło: Opracowanie własne.

Dla wyznaczonych jednostek analitycznych zebrano dane statystyczne dotyczące sfery: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. W oparciu o zebrane informacje dokonano analizy porównawczej w obrębie wyłonionych obszarów, co umożliwiło wskazanie jednostek znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na koncentrację występujących problemów i niekorzystnych zjawisk.

Mapa 1. Obszary analizy w ramach diagnozy obszaru zdegradowanego.

Źródło: Opracowanie własne.

3. Analiza zróżnicowania natężenia zjawisk kryzysowych

3.1. Metodologia

Zgodnie z art. 4 Ustawy o rewitalizacji, w celu opracowania diagnoz służących [...] wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji [...] wójt, burmistrz albo prezydent miasta prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań. W celu przeprowadzenia rzetelnej diagnozy wszystkich pól podstawowych wyznaczonych na obszarze Gminy Wierzbica wykorzystano dane udostępnione przez Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policję, gminne placówki edukacyjno-wychowawcze, Powiatowy Urząd Pracy oraz dane udostępnione w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Zostały one przeanalizowane w odniesieniu do wyznaczonych pól podstawowych.

W pierwszym etapie identyfikowania obszarów zdegradowanych dokonano analizy porównawczej w obrębie wyodrębnionych jednostek analitycznych. Celem tych prac było wskazanie obszarów, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na koncentrację negatywnych zjawisk społecznych i współwystępujących z nimi problemów natury gospodarczej lub środowiskowej, lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w obrębie poszczególnych pól podstawowych, konieczne było zastosowanie porównywalnego wskaźnika syntetycznego dla wszystkich jednostek wyodrębnionych Gminie.

Na potrzeby wyznaczania w obszarów zdegradowanych przyjęto metodologię zalecaną przez Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa w dokumencie „Delimitacja. Krok po kroku” - tj. wyznaczenie wskaźnika syntetycznego metodą Perkala.

3.1.1. Wybór wskaźników świadczących o występowaniu zjawisk kryzysowych

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji dokonano analizy występowania negatywnych zjawisk **społecznych** dotyczących między innymi bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, poziomu edukacji, kapitału społecznego, a także uczestnictwa w życiu publicznym, oraz współwystępujących zjawisk:

1. **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości,
2. **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia mieszkańców lub stanu środowiska,

- 3. przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- 4. technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, oraz niesfunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

3.1.2. Standaryzacja danych

Pierwszym etapem wyznaczenia wskaźnika syntetycznego jest standaryzacja danych. Służy ona sprowadzeniu zmiennych o różnej wartości i jednostkach do wzajemnej porównywalności. W celu zapewnienia rzetelności danych oraz celem pokazania rzeczywistej koncentracji problemów i uniknięcia „faworyzowania” pól podstawowych cechujących się dużą liczbą mieszkańców, większość otrzymanych danych przeliczono na 100 mieszkańców.

3.1.3. Budowa wskaźnika syntetycznego

Analizowane wskaźniki zapisane są w różnych jednostkach i przedziałach, przez co ich porównywanie statystyczne jest utrudnione. Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych polach podstawowych konieczne jest opracowanie porównywalnego wskaźnika syntetycznego dla wszystkich pól podstawowych w całej gminie. W ramach niniejszego opracowania zastosowano wyznaczenie wskaźnika syntetycznego metodą Perkal'a.

W pierwszym etapie znormalizowano poszczególne zjawiska kryzysowe. Czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe według wzoru:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}$$

gdzie:

t_{ij} - wysokość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

x_{ij} - wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

\bar{x}_j - średnia arytmetyczna wskaźnika j,

s_j - odchylenie standardowe wskaźnika j

Analiza danych wiąże się ona również z ustaleniem kierunku wpływu każdego ze wskaźników, czyli określeniem czy dany wskaźnik jest stymulantą, czy destymulantą. W przypadku stymulanty, wzrost wskaźnika oznacza pozytywny rezultat dla badanego zjawiska, natomiast w przypadku destymulanty – wzrost wartości zmiennej świadczy negatywnie o zjawisku. Jeżeli wśród wskaźników znajdowała się stymulantą, uzyskane wartości przekształcano zgodnie ze wzorem:

$$z_{ij} = x_{ij} \cdot (-1)$$

gdzie:

z_{ij} - wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu

x_{ij} - wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

W przypadku, gdy dany wskaźnik był destymulantą, otrzymane w procesie normalizacji wartości pozostawiane były bez zmian.

Ostatnim etapem pracy było wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego, który był sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Wartość wskaźnika syntetycznego świadczyła, czy dane pole podstawowe znajdowało się w stanie kryzysowym.

Wysokie wartości wskaźnika świadczyły o dużym kryzysie, natomiast niskie ukazywały pozytywny obraz zjawisk społecznych. Aby uzyskać wartość wskaźnika syntetycznego, posługiwano się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i - syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk

n - liczba wskaźników (cech)

t_{ij} wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

3.2. Wybór zmiennych mających na celu porównanie pól podstawowych

Wybór odpowiednich zmiennych jest kluczowy dla prawidłowego przeprowadzania delimitacji analizowanych jednostek. Zmienne powinny w istotny sposób różnicować między sobą wskazane obszary. Biorąc pod uwagę zapisy ustawy oraz dostępność danych zdecydowano się na przyjęcie następujących mierników występowania kryzysu w następujących sferach:

1. Sfera społeczna:

- a. **Bezrobocie:** liczba osób bezrobotnych, , liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym, liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, liczba osób długotrwale bezrobotnych, liczba osób bezrobotnych poniżej 30-go roku życia, liczba osób bezrobotnych powyżej 50-go roku życia;
 - b. **Ubóstwo:** liczba osób korzystających z instytucjonalnej pomocy społecznej (GOPS), liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo, liczba osób korzystających ze wsparcia w związku z uzależnieniami, liczba osób korzystających ze wsparcia w związku z bezrobociem, liczba osób korzystających z pomocy społecznej w związku z niepełnosprawnością, liczba uczniów otrzymujących stypendium socjalne, liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez GOPS.
 - c. **Przestępczość:** liczba przestępstw kryminalnych, liczba popełnionych wykroczeń (bez drogowych), liczba założonych niebieskich kart;
 - d. **Niski poziom edukacji lub kapitału społecznego:** liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej;
 - e. **Sytuacja demograficzna:** zmiany populacyjne na przestrzeni ostatnich 5 lat, wskaźnik obciążenia demograficznego, odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w populacji, odsetek osób młodych (w wieku przedprodukcyjnym);
2. **Sfera gospodarcza:** liczba podmiotów gospodarczych w systemie REGON, zmiany ilości osób prowadzących działalność gospodarczą w latach 2020 - 2024,
 3. **Sfera środowiskowa:** ilość wyrobów zawierających azbest (w kg), Ilość gospodarstw posiadających bezodpływowe zbiorniki na odpady ciekłe (tzw. szamb)
 4. **Sfera przestrzenno-funkcjonalna:** liczba placów zabaw dla dzieci i ogólnodostępnych siłowni, ilość obiektów rekreacyjnych i obiektów infrastruktury sportowej.
 5. **Sfera techniczna:** ilość obiektów zabytkowych, ilości budynków komunalnych wymagających remontu, termomodernizacji, wprowadzenia rozwiązań podnoszących dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami.

3.3. Prezentacja pozyskanych danych i wyników analizy wskaźnikowej

Zgodnie z metodologią opisaną w rozdziałach 3.1.2 i 3.1.3 niniejszego raportu, w kolejnych etapach analizy pozyskane dane „surowe” zostały przeliczone na wskaźniki umożliwiające porównanie ze sobą zjawisk na obszarach o różnej liczbie mieszkańców. Następnie w procesie konwersji danych dla poszczególnych wskaźników obliczono ich średnie arytmetyczne oraz odchylenie standardowe. Uzyskane wyniki wykorzystano przy obliczaniu wskaźnika syntetycznego metoda Perkal’a.

3.3.1. Wskaźniki sfery społecznej

Poniżej, w tabeli nr 2 przedstawiono wartości znormalizowane wskaźników oraz wskaźnik syntetyczny w odniesieniu do zjawisk sfery społecznej. Kolor czerwony wartości wskaźnika znormalizowanego oznacza sytuację gorszą niż średnia dla obszaru całej gminy Wierzbica. W przypadku wskaźnika syntetycznego, kolor czerwony oznacza koncentrację problemów społecznych na terenie danej jednostki. Sytuacja taka stanowi jedną z przesłanek dla wskazania danego terenu, jako obszaru zdegradowanego. umożliwiające porównywanie ze sobą natężenia zjawisk na obszarach o różnej wielkości i liczbie mieszkańców.

**Raport diagnostyczny służący
wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Wierzbica**

Tabela 2. Znormalizowane wskaźniki i wskaźnik syntetyczny - zjawiska sfery społecznej (cz. 1)

Lp.	Jednostka	Znormalizowany wskaźnik ilości							
		osób korzystających z pomocy społecznej	osób korzystających z pomocy społ. ze względu na ubóstwo	osób korzystających ze wsparcia w związku z uzależnieniami	osób korzystających ze wsparcia w związku z bezrobociem	osób korzystających z pomocy społecznej w związku z niepełno sprawnością	rodzin korzystających z pomocy społecznej	uczniów otrzymujących stypendium socjalne	uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez GOPS
1.	Błędów	-0,52	2,41	-0,94	1,22	-0,75	-0,68	-0,50	-0,84
2.	Dąbrówka Warszawska	0,02	0,84	-0,94	0,70	0,22	-1,44	0,02	-0,84
3.	Łączany	0,61	-0,18	2,95	-0,25	0,42	1,12	0,27	0,28
4.	Podgórk	3,10	2,21	-0,94	1,10	3,78	0,16	3,15	0,05
5.	Polany	-0,06	0,12	-0,94	0,10	0,50	-0,56	-0,50	0,25
6.	Polany-Kolonia	-0,24	-0,13	-0,94	-0,10	1,12	0,55	-0,50	1,51
7.	Pomorzany	0,78	-0,12	-0,94	-0,05	-0,14	-0,83	-0,50	0,59
8.	Pomorzany-Kolonia	1,76	2,72	-0,94	3,30	-0,06	-0,37	-0,50	-0,84
9.	Ruda Wielka	0,60	-0,15	-0,05	-0,35	-0,26	0,59	-0,14	0,45
10.	Rzeczków	0,24	-0,21	-0,94	0,18	0,11	-0,64	-0,50	-0,34
11.	Stanisławów	0,91	0,98	-0,94	2,32	0,30	0,22	2,03	1,00
12.	Suliszka	1,10	0,41	-0,94	0,89	0,96	2,73	0,88	3,17
13.	Wierzbica Osada	-1,42	-0,53	0,62	-0,50	-0,49	-1,11	0,02	-0,69
14.	Wierzbica Osiedle	0,08	-0,17	0,52	-0,39	-0,07	1,11	-0,30	-0,28
15.	Wierzbica-Kolonia	0,57	0,28	-0,94	1,27	-0,43	-0,45	-0,50	-0,27
16.	Zalesice	-0,31	-0,29	-0,94	0,09	-0,13	-0,49	0,62	0,78
17.	Zalesice-Kolonia	-0,75	-0,33	-0,94	0,20	-0,37	-0,78	0,87	-0,51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zebranych i udostępnionych przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

**Raport diagnostyczny służący
wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Wierzbica**

Tabela 3. Znormalizowane wskaźniki i wskaźnik syntetyczny - zjawiska sfery społecznej (cz. 2)

Lp.	Jednostka	Znormalizowany wskaźnik								
		ilości osób bezrobotnych	ilości osób bezrobotnych do 30 roku życia	ilości osób bezrobotnych pow. 50 roku życia	ilości osób długotrwale bezrobotnych	Ilości osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym	Ilości osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym	liczby przestępstw kryminalnych	liczba wykroczeń (bez drogowych)	liczby rodzin z założoną "niebieską kartą"
1.	Błędów	-0,52	-1,21	-0,66	-0,49	-1,28	-1,22	-0,75	-1,43	-1,01
2.	Dąbrówka Warszawska	0,02	-0,44	0,55	-0,37	0,23	0,15	-0,46	-0,08	-0,37
3.	Łączany	0,61	0,05	0,68	0,75	0,71	1,08	-0,75	-0,76	-0,37
4.	Podgórk	3,10	2,99	3,26	3,43	2,51	2,64	0,61	-1,43	-1,01
5.	Polany	-0,06	0,42	0,04	-0,14	-0,41	-0,23	0,51	-1,43	0,85
6.	Polany-Kolonia	-0,24	0,74	0,17	-0,07	-0,28	-0,19	-0,03	-1,43	2,18
7.	Pomorzany	0,78	1,74	0,29	0,55	0,82	0,08	-0,75	-0,15	-1,01
8.	Pomorzany-Kolonia	1,76	1,47	1,19	0,59	1,95	1,41	-0,75	-1,43	-1,01
9.	Ruda Wielka	0,60	0,21	0,62	0,51	0,65	0,47	-0,09	-1,12	0,45
10.	Rzeczków	0,24	0,46	-0,92	-0,74	-0,35	-0,85	-0,37	0,36	-1,01
11.	Stanisławów	0,91	-0,15	-0,98	0,26	-0,30	-0,55	-0,75	-1,43	2,11
12.	Suliszka	1,10	0,01	-0,91	1,53	1,40	1,70	-0,75	-1,43	0,70
13.	Wierzbica Osada	-1,42	-0,25	-0,88	-1,09	-0,80	-0,78	0,17	1,25	0,01
14.	Wierzbica Osiedle	0,08	-0,67	0,03	0,21	-0,12	0,06	0,11	1,33	-0,05
15.	Wierzbica-Kolonia	0,57	1,25	0,09	0,16	-0,08	0,01	0,98	0,59	-1,01
16.	Zalesice	-0,31	-0,34	0,01	0,05	-0,13	-0,04	-0,75	0,50	-0,09
17.	Zalesice-Kolonia	-0,75	-0,31	-0,39	-0,61	-0,98	-1,11	3,33	-1,43	0,12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy i Komendy Powiatowej Policji.

**Raport diagnostyczny służący
wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Wierzbica**

Tabela 4. Znormalizowane wskaźniki i wskaźnik syntetyczny - zjawiska sfery społecznej (cz. 3)

Lp.	Jednostka	Znormalizowany wskaźnik					wskaźnik syntetyczny sfery społecznej
		procentowej zmiany ilości mieszkańców	odsetka osób starszych	odsetka osób młodszych STYMULANTA	obciążenia demograficznego	liczby osób korzystających z biblioteki	
1.	Błędów	1,09	-1,64	-1,94	0,37	0,62	-11,23
2.	Dąbrówka Warszawska	-1,03	-0,85	-1,43	0,74	1,15	-5,04
3.	Łączany	0,17	-0,51	-1,00	0,72	1,01	7,83
4.	Podgórk	1,33	-0,38	0,41	-0,24	1,50	27,25
5.	Polany	0,79	-0,24	0,31	-0,04	-0,03	-0,60
6.	Polany-Kolonia	-0,39	0,02	0,25	0,24	-0,05	1,55
7.	Pomorzany	-0,50	-0,33	0,05	0,07	1,06	-0,38
8.	Pomorzany-Kolonia	-1,65	-1,07	1,36	-1,47	1,72	8,24
9.	Ruda Wielka	-0,79	-0,86	-0,82	0,24	1,55	2,51
10.	Rzeczków	0,73	-1,00	-0,24	-0,32	0,36	-7,02
11.	Stanisławów	-1,54	-2,94	0,12	-2,11	1,83	0,06
12.	Suliszka	-2,23	-0,36	-2,30	2,01	0,90	10,96
13.	Wierzbica Osada	0,51	1,46	0,86	1,16	-0,68	-4,39
14.	Wierzbica Osiedle	0,50	1,44	0,86	1,15	-2,17	4,93
15.	Wierzbica-Kolonia	0,69	-0,82	0,45	-0,67	0,07	0,48
16.	Zalesice	-0,44	-0,93	0,77	-0,97	-0,32	-4,19
17.	Zalesice-Kolonia	-0,28	-1,43	0,03	-0,88	-0,18	-7,59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wierzbica

3.3.2. Wskaźniki sfery gospodarczej

W tabeli nr 3 przedstawiono wartości znormalizowane wskaźników oraz wskaźnik syntetyczny dla zjawisk sfery gospodarczej. Kolorem czerwonym podkreślono wartości wskaźnika znormalizowanego gdy sytuacja w danej jednostce jest gorsza niż średnia dla obszaru całej gminy. W przypadku wskaźnika syntetycznego kolor czerwony oznacza koncentrację problemów gospodarczych na terenie danej jednostki. Sytuacja taka, przy jednoczesnym występowaniu koncentracji problemów społecznych stanowi podstawę do wyznaczenia danego terenu, jako obszaru zdegradowanego.

Tabela 3. Znormalizowane wskaźniki i wskaźnik syntetyczny - zjawiska sfery gospodarczej.

Lp.	Jednostka	Znormalizowany wskaźnik		wskaźnik syntetyczny sfery gospodarczej
		ilości podmiotów w systemie REGON	zmiany ilości osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	
1.	Błędów	0,78	-0,66	0,13
2.	Dąbrówka Warszawska	0,28	-0,41	-0,12
3.	Łączany	0,37	0,67	1,04
4.	Podgórki	0,92	-1,66	-0,74
5.	Polany	0,02	-1,88	-1,86
6.	Polany-Kolonia	-0,24	0,84	0,60
7.	Pomorzany	0,68	0,55	1,23
8.	Pomorzany-Kolonia	-2,69	0,72	-1,98
9.	Ruda Wielka	0,76	0,13	0,89
10.	Rzeczków	-1,72	-1,11	-2,83
11.	Stanisławów	-0,03	0,65	0,62
12.	Suliszka	1,26	0,74	2,00
13.	Wierzbica Osada	-1,28	-1,00	-2,28
14.	Wierzbica Osiedle	0,47	-0,55	-0,08
15.	Wierzbica-Kolonia	-0,33	-0,04	-0,37
16.	Zalesice	-0,14	1,33	1,20
17.	Zalesice-Kolonia	0,67	1,68	2,35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych systemu REGON i Urzędu Gminy Wierzbica

3.3.3. Wskaźniki sfery środowiskowej

W tabeli nr 4 przedstawiono wartości znormalizowane wskaźników oraz wskaźnik syntetyczny dla zjawisk sfery środowiskowej. Kolorem czerwonym podkreślono wartości wskaźnika znormalizowanego, gdy sytuacja na danym terenie jest gorsza niż średnio dla obszaru całej gminy Wierzbica. W przypadku wskaźnika syntetycznego kolor czerwony oznacza koncentrację problemów środowiskowych na terenie danej jednostki. Sytuacja taka, przy jednoczesnym występowaniu w danej jednostce koncentracji problemów społecznych stanowi podstawę do wyznaczenia danego terenu, jako obszaru zdegradowanego.

Tabela 4. Znormalizowane wskaźniki i wskaźnik syntetyczny - zjawiska sfery Środowiskowej

Lp.	Jednostka	Znormalizowany wskaźnik		wskaźnik syntetyczny sfery środowiskowej
		ilości azbestu	Ilości bezodpływowych zbiorników na odpady ciekłe tzw. szamb	
1.	Błędów	0,78	0,26	1,04
2.	Dąbrówka Warszawska	0,57	0,25	0,82
3.	Łączany	0,42	0,19	0,61
4.	Podgórki	1,07	0,06	1,13
5.	Polany	2,18	0,10	2,28
6.	Polany-Kolonia	1,00	0,05	1,05
7.	Pomorzany	1,76	0,18	1,94
8.	Pomorzany-Kolonia	1,68	0,00	1,69
9.	Ruda Wielka	-0,58	-0,29	-0,87
10.	Rzeczków	1,36	-0,16	1,20
11.	Stanisławów	0,10	4,16	4,26
12.	Suliszka	1,25	0,78	2,03
13.	Wierzbica Osada	-1,14	-0,27	-1,41
14.	Wierzbica Osiedle	-1,14	-0,26	-1,40
15.	Wierzbica-Kolonia	2,07	-0,34	1,73
16.	Zalesice	0,91	0,25	1,16
17.	Zalesice-Kolonia	-0,26	0,35	0,08

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wierzbica.

3.3.1. Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej

W tabeli nr 5 przedstawiono wartości znormalizowane wskaźników oraz wskaźnik syntetyczny dla zjawisk sfery przestrzenno-funkcjonalnej. Kolorem czerwonym podkreślono wartości wskaźnika znormalizowanego, gdy sytuacja w danej miejscowości jest gorsza niż średnio dla obszaru całej gminy. W przypadku wskaźnika syntetycznego kolor czerwony oznacza koncentrację problemów przestrzenno-funkcjonalnych na terenie danej jednostki. Sytuacja taka, przy jednoczesnym występowaniu na tym terenie koncentracji problemów społecznych stanowi podstawę do wyznaczenia tego terenu, jako obszaru zdegradowanego.

Tabela 5. Znormalizowane wskaźniki i wskaźnik syntetyczny - zjawiska sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Lp.	Jednostka	Znormalizowany wskaźnik		wskaźnik syntetyczny sfery przestrzenno-funkcjonalnej
		ilości placów zabaw i siłowni	Ilości obiektów rekreacyjnych	
1.	Błędów	0,57	0,74	1,36
2.	Dąbrówka Warszawska	0,01	-0,24	-0,19
3.	Łączany	0,57	-0,23	-0,17
4.	Podgórkki	-2,04	0,74	-1,30
5.	Polany	-0,24	-0,69	-0,89
6.	Polany-Kolonia	-0,82	-1,72	-2,51
7.	Pomorzany	-0,48	-1,12	-1,57
8.	Pomorzany-Kolonia	-2,98	0,74	-2,27
9.	Ruda Wielka	0,32	-0,16	0,21
10.	Rzeczków	0,57	0,74	1,36
11.	Stanisławów	0,57	0,74	1,36
12.	Suliszka	-0,91	-1,88	-2,77
13.	Wierzbica Osada	0,57	0,74	1,36
14.	Wierzbica Osiedle	-0,26	0,37	0,15
15.	Wierzbica-Kolonia	-1,09	-2,20	-3,28
16.	Zalesice	-1,02	-0,67	-1,67
17.	Zalesice-Kolonia	0,57	0,74	1,36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wierzbica.

3.3.1. Wskaźniki syntetyczne dla sfery technicznej

W tabeli nr 6 przedstawiono wartości znormalizowane wskaźników oraz wskaźnik syntetyczny dla zjawisk sfery technicznej. Kolorem czerwonym podkreślono wartości wskaźnika znormalizowanego, gdy sytuacja w danej miejscowości jest gorsza niż średnio dla obszaru całej gminy Wierzbica. W przypadku wskaźnika syntetycznego kolor czerwony oznacza koncentrację problemów technicznych na terenie danej jednostki. Sytuacja taka, przy jednoczesnym występowaniu na terenie danej wsi koncentracji problemów społecznych stanowi podstawę do wyznaczenia danego terenu, jako obszaru zdegradowanego.

Tabela 6. Znormalizowane wskaźniki i wskaźnik syntetyczny - zjawiska sfery technicznej

Lp.	Jednostka	Znormalizowany wskaźnik		wskaźnik syntetyczny sfery technicznej
		ilości obiektów wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków	ilości obiektów komunalnych wymagających remontu	
1.	Błędów	-0,93	-0,55	-1,48
2.	Dąbrówka Warszawska	-0,93	-0,55	-1,48
3.	Łączany	-0,93	3,41	2,48
4.	Podgórci	-0,93	-0,55	-1,48
5.	Polany	-0,93	-0,55	-1,48
6.	Polany-Kolonia	-0,93	-0,55	-1,48
7.	Pomorzany	-0,93	-0,55	-1,48
8.	Pomorzany-Kolonia	-0,93	-0,55	-1,48
9.	Ruda Wielka	0,62	1,27	1,89
10.	Rzeczków	-0,93	-0,55	-1,48
11.	Stanisławów	-0,93	-0,55	-1,48
12.	Suliszka	-0,93	-0,55	-1,48
13.	Wierzbica Osada	3,13	-0,55	2,58
14.	Wierzbica Osiedle	-0,93	-0,55	-1,48
15.	Wierzbica-Kolonia	-0,93	-0,55	-1,48
16.	Zalesice	-0,93	-0,55	-1,48
17.	Zalesice-Kolonia	-0,93	-0,55	-1,48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wierzbica

4. Analiza i diagnoza koncentracji negatywnych zjawisk i potencjałów na terenie zdegradowanym.

4.1. Analiza koncentracji negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy

Obszar w stanie kryzysowym to część Gminy, na której występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych takich jak: bezrobocie, przestępczość, ubóstwo, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający udział mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Żeby teren mógł być uznany za obszar zdegradowany, jednocześnie ze stanem kryzysowym w sferze społecznej musi na nim występować przynajmniej jedno z negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (np. niski poziom przedsiębiorczości),
- środowiskowych (np. obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (np. braku dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość),
- technicznych (np. degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym)

Wnikliwa analiza występowania koncentracji problemów w obrębie ustalonych wcześniej jednostek analitycznych, pozwala na wyznaczenie na terenie gminy obszaru zdegradowanego.

4.2. Obszar zdegradowany

W praktyce za kryterium uznania obszaru danej jednostki za zdegradowany przyjmuje się uzyskanie przez tą jednostkę dodatniego wyniku wskaźnika syntetycznego w sferze społecznej oraz jednoczesne uzyskanie dodatniego wyniku wskaźnika syntetycznego w przynajmniej jednej z pozostałych sfer wymienionych w ustawie o rewitalizacji, a więc w sferze: gospodarczej lub środowiskowej, lub przestrzenno-funkcjonalnej, lub technicznej.

Tabela 5. Delimitacja obszaru zdegradowanego – pola podstawowe gminy Wierzbica charakteryzujące się koncentracją problemów w poszczególnych sferach

Lp.	Jednostka	Koncentracja problemów w sferze					Obszar zdegradowany
		społecznej	gospodarczej	środowiskowej	przestrzenno-funkcjonalnej	technicznej	
1.	Błędów	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
2.	Dąbrówka Warszawska	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE
3.	Łączany	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK
4.	Podgórk	TAK	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
5.	Polany	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE
6.	Polany-Kolonia	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK
7.	Pomorzany	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
8.	Pomorzany-Kolonia	TAK	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
9.	Ruda Wielka	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK
10.	Rzeczków	NIE	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE
11.	Stanisławów	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
12.	Suliszka	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK
13.	Wierzbica Osada	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK	NIE
14.	Wierzbica Osiedle	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE	TAK
15.	Wierzbica-Kolonia	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE
16.	Zalesice	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
17.	Zalesice-Kolonia	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród obszarów spełniających kryterium obszaru zdegradowanego w obrębie gminy Wierzbica jest 8 jednostek. Są to:

- Łączany
- Podgórk
- Polany-Kolonia
- Pomorzany-Kolonia
- Ruda Wielka
- Stanisławów
- Suliszka
- Wierzbica Osiedle

Na koniec 2024 rok w miejscowościach tych mieszkało łącznie 4 591 osób, co stanowiło niemal 49,6 % ogólnej liczby mieszkańców Gminy. Przepis art. 10 ust. 2 stawy o rewitalizacji mówi, że „obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy”. Dodatkowo art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji,

definiując obszar rewitalizacji wskazuje że powinien on obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Tak więc kolejnym istotnym krokiem na drodze do wyznaczenia obszaru rewitalizacji jest określenie lokalnych potencjałów i istotności danego obszaru dla rozwoju lokalnego.

4.3. Analiza lokalnych potencjałów

Podstawą określenia istotności poszczególnych obszarów dla rozwoju lokalnego były między innymi analizy dokumentów strategicznych obowiązujących na terenie gminy (w tym aktualnej Strategii Rozwoju Gminy oraz Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego), a także wywiady przeprowadzone wśród pracowników Urzędu Gminy. Potencjał, w oparciu o który możliwe jest prowadzenie działań rewitalizacyjnych analizowano w odniesieniu do wszystkich 8 jednostek zidentyfikowanych jako obszary zdegradowane.

Tabela 6. Istotność dla rozwoju lokalnego jednostek spełniających kryteria obszaru zdegradowanego.

lp.	jednostka	charakterystyka / potencjały	Czy obszar jest szczególnie istotny dla rozwoju lokalnego
1.	Łączany	Średniej wielkości wieś (ok 640 mieszkańców) położona we wschodniej części Gminy. + Wyremontowane odcinki dróg do wsi Pomorzany i Głodna Wólka + Przedszkole i szkoła podstawowa jako miejsca realizacji projektów o dużym potencjalne oddziaływania na najmłodszą część społeczeństwa - Położenie poza głównymi szlakami komunikacyjnymi ograniczające skalę oddziaływania potencjalnych projektów rewitalizacyjnych. - Zrealizowane w ostatnim czasie inwestycje infrastrukturalne - Ograniczony potencjał zasobów ludzkich	- NIE
2.	Podgórki	Jedna z najmniejszych wsi w Gminie (135 mieszkańców) położona na jej północno-wschodnim krańcu. - Bardzo niska skala oddziaływania potencjalnych projektów rewitalizacyjnych. - Niewielki potencjał zasobów ludzkich możliwy do wykorzystania przy okazji realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych - Słabe połączenie komunikacyjne z większą częścią gminy	- NIE

**Raport diagnostyczny służący
wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Wierzbica**

lp.	jednostka	charakterystyka / potencjały	Czy obszar jest szczególnie istotny dla rozwoju lokalnego
3.	Polany-Kolonia	<p>Stosunkowo niewielka wieś, położona w centralnej części Gminy zaledwie 3,5 km od Wierzbicy</p> <ul style="list-style-type: none">➖ Niewielka skala oddziaływania potencjalnych projektów inwestycyjnych.➖ Brak obiektów typu remiza strażacka/świetlica możliwych do wykorzystania przy realizacji rewitalizacyjnych projektów społecznych➖ Ograniczony potencjał zasobów ludzkich	➖ NIE
4.	Pomorzany-Kolonia	<p>Najmniejsza wieś w gminie Wierzbica, położona w centralnej części Gminy zaledwie 3 km od Wierzbicy</p> <ul style="list-style-type: none">➖ Niewielka skala oddziaływania potencjalnych projektów inwestycyjnych.➖ Bardzo ograniczone zasoby ludzkie do prowadzenia jakichkolwiek przedsięwzięć rewitalizacyjnych➖ Najniższy w skali Gminy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (zaledwie 16 osób)➖ Brak infrastruktury mogącej stanowić bazę do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i projektów społecznych	➖ NIE
5.	Ruda Wielka	<p>Jedno z trzech sołectw o największej liczbie mieszkańców zlokalizowane przy linii kolejowej nr 8 i w pobliżu drogi ekspresowej S7.</p> <ul style="list-style-type: none">➕ Ważny w skali gminy ośrodek administracyjnych i usługowo-handlowych➕ Korzystna lokalizacja komunikacyjna na skrzyżowaniu dróg powiatowych: relacji Radom – Wierzbica (nr 3557W) oraz Mniszek – Orońsko – Ruda Wielka (nr 4011W).➕ Obecność linii kolejowej i przystanku kolejowego➕ Obecność placówek edukacyjnych wszystkich szczebli (przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum)➕ Duży potencjał ludzki i organizacyjny➕ Istotne zasoby infrastrukturalne możliwe do wykorzystania przy okazji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	➕ TAK
6.	Stanisławów	<p>Jedno z dwóch najmniejszych sołectw w Gminie położone peryferyjnie przy północnej granicy Gminy.</p> <ul style="list-style-type: none">➖ Z uwagi na uwarunkowania komunikacyjne ograniczona skala oddziaływania potencjalnych projektów na lokalną społeczność.➖ Bardzo niewielkie zasoby ludzkie możliwe do wykorzystania przy realizacji projektów rewitalizacyjnych➖ Brak obiektów typu remiza strażacka/świetlica możliwych do wykorzystania przy realizacji rewitalizacyjnych projektów społecznych	➖ NIE

**Raport diagnostyczny służący
wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Wierzbica**

lp.	jednostka	charakterystyka / potencjały	Czy obszar jest szczególnie istotny dla rozwoju lokalnego
7.	Suliszka	<p>Jedna z mniejszych miejscowości, położona na wschodnich rubieżach gminy.</p> <ul style="list-style-type: none">+ Centrum Kultury Rekreacji i Turystyki z Izbą Pamięci Ziemi Wierzbickiej w Suliszce – wyremontowany obiekt mogący stanowić bazę dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych- Ograniczony potencjał zasobów ludzkich- Niska aktywność społeczna mieszkańców mogąca stanowić przeszkodę w generowaniu i realizacji projektów rewitalizacyjnych- Niska skala oddziaływania potencjalnych projektów na lokalną społeczność. .- Niewielka liczba obiektów i przestrzeni publicznej w oparciu, o które możliwe byłoby prowadzenie procesu rewitalizacji	- NIE
8.	Wierzbica Osiedle	<p>Największa pod względem ilości mieszkańców jednostka osadnicza na terenie gminy a zarazem centrum administracyjno-społeczne Gminy</p> <ul style="list-style-type: none">+ Koncentracja najważniejszych dla gminy instytucji oraz obiektów administracyjnych i usługowo-handlowych (Urząd Gminy, poczta, Ośrodek Pomocy Społecznej).+ Obecność placówek edukacyjnych wszystkich szczebli (przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum)+ Obecność najważniejszych gminnych placówek kulturalnych (Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna)+ Duży potencjał ludzki i organizacyjny+ Zwarta zabudowa sprzyjająca działaniom społecznym+ Bliskość Wierzbicy Osada zwiększająca skalę oddziaływania potencjalnych projektów rewitalizacyjnych na tereny sąsiednie+ Centralne położenie w Gminie+ Obszar dobrze skomunikowany z resztą Gminy+ Istotne zasoby infrastrukturalne możliwe do wykorzystania przy okazji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	+ TAK

Źródło: Opracowanie własne.

Wskazane jako istotne dla rozwoju lokalnego obszary Wierzbica Osiedle i Ruda Wielka cechuje duży potencjał w zakresie realizacji projektów rewitalizacyjnych. Odnosi się to zarówno do prowadzenia działań społecznych, o tzw. charakterze miękkim, jak również realizacji inwestycji infrastrukturalnych.

5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z duchem i literą art. 10 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 728), jako obszar rewitalizacji wyznacza się tę część gminy, która spełnia łącznie dwa warunki:

1. cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej przy jednoczesnej koncentracji negatywnych zjawisk w przynajmniej jednej z spośród wskazanych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.
2. posiada potencjał i istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego przez co Gmina zamierza prowadzić tam działania rewitalizacyjne.

W oparciu o powyższe wytyczne w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji w gminie Wierzbica, w pierwszym etapie podjęto następujące działania:

1. Wyznaczono jednostki analityczne (jednostki agregacji danych)
2. Przeprowadzono analizę wskaźnikową w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.
3. Wyznaczono w oparciu o wyniki analizy wskaźnikowej wszystkie jednostki spełniające kryteria obszaru zdegradowanego
4. Określono istotność poszczególnych zidentyfikowanych obszarów zdegradowanych dla rozwoju lokalnego, w kontekście generowanych potencjałów rewitalizacyjnych.
5. Wskazano tereny spełniające wszystkie kryteria obszaru

Etap pierwszy kończy weryfikacja, czy wskazane do rewitalizacji tereny sołectw Wierzbica Osiedle i Ruda Wielka spełniają zapisy Art. 10. 2. Ustawy o rewitalizacji mówiące o tym, że obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy wyznaczony do rewitalizacji.

Na terenie sołectw Wierzbica Osiedle i Ruda Wielka mieszkają łącznie 3094 osoby co stanowi 33,41% populacji całej Gminy. Nie ma więc możliwości, by w zgodzie z zapisami ustawy o rewitalizacji objąć gminnym programem rewitalizacji oba sołectwa w całości. W tej sytuacji w drugim etapie prac zmierzających do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przeprowadzono analizę obydwu wyznaczonych do rewitalizacji podobszarów zdegradowanych pod kątem ich homogeniczności w zakresie struktury osadniczej i stopnia natężenia zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych, ze szczególnym uwzględnieniem sfery społecznej. Wyniki analizy wskazują, że:

- Teren zabudowany sołectwa Wierzbica Osiedle stanowi zwarty zespół ruralistyczny a w zasadzie urbanistyczny gdyż dominuje tu zabudowa wielorodzinna, a w centrum miejscowości znajduje się centralny plac wokół którego oprócz budynków mieszkalnych usytuowane są obiekty administracyjne, handlowo-usługowe i obiekty

użyteczności publiczne. Zabudowa jednostki jest zwarta, brak jest przysiółków i skupisk domów zlokalizowanych w oddaleniu od reszty osady.

W obrębie jednostki nie da się zidentyfikować i wydzielić elementów, które w odróżnieniu od pozostałej części jednostki charakteryzowałyby się wyraźnie odmienną specyfiką problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych czy technicznych.

- Zabudowa Rudy Wielkiej złożona jest z dwóch zespołów osadniczych: głównej części zwanej Starą Wsią oraz Komorników (osady kolejowej, którą tworzą ulice Wrzosowa, Graniczna, Jaśminowa, Kalinowa i Różana). W obu wypadkach dominuje zabudowa jednorodzinna przy czym w Starej Wsi w znacznie większej mierze jest to zabudowa zagrodowa. Różnice wynikające z uwarunkowań historycznych widoczne są zarówno w gęstości zabudowy, jak i wieku budynków. W Komornikach znacznie większy udział mają budynki nowe, a gęstość zabudowy jest mniejsza.

Wyraźne zróżnicowanie obu zespołów osadniczych można też dostrzec w zakresie zidentyfikowanych problemów społecznych i technicznych. Społeczność Komorników jest młodsza demograficznie i w mniejszym stopniu korzysta z pomocy społecznej.

W tej sytuacji w drugim etapie prac zmierzających do wyznaczenia obszaru rewitalizacji, przeprowadzono uzupełniającą analizę wskaźnikową sfery społecznej w celu potwierdzenia różnic w natężeniu problemów społecznych dla obszaru sołectwa Ruda Wielka z uwzględnieniem podziału na Starą Wieś i Komorniki. Wyniki analizy w tym zakresie przedstawiono w tabelach zamieszczonych poniżej. Wszystkie ujęte w zestawieniu wartości wskaźników zostały określone z uwzględnieniem danych zgromadzonych dla wszystkich jednostek z terenu całej Gminy, analizowanych w pierwszym etapie analizy wskaźnikowej.

**Raport diagnostyczny służący
wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Wierzbica**

Tabela 7. Znormalizowane wskaźniki i wskaźnik syntetyczny - zjawiska sfery społecznej (cz. 1)

Lp.	Jednostka	Znormalizowany wskaźnik ilości							
		osób korzystających z pomocy społeczne	osób korzystających z pomocy społ. ze względu na ubóstwo	osób korzystających ze wsparcia w związku z uzależnieniami	osób korzystających ze wsparcia w związku z bezrobociem	osób korzystających z pomocy społecznej w związku z niepełno sprawnością	rodzin korzystających z pomocy społecznej	uczniów otrzymujących stypendium socjalne	uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez GOPS
1.	Ruda Wielka – Stara Wieś	1,17	-0,24	0,44	-0,38	-0,23	1,51	-0,50	0,76
2.	Rura Wielka - Komorniki	-0,50	0,02	-0,95	-0,30	-0,34	-0,54	0,52	-0,11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zebranych i udostępnionych przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela 8. Znormalizowane wskaźniki i wskaźnik syntetyczny - zjawiska sfery społecznej (cz. 2)

Lp.	Jednostka	Znormalizowany wskaźnik								
		ilości osób bezrobotnych	ilości osób bezrobotnych do 30 roku życia	ilości osób bezrobotnych pow. 50 roku życia	ilości osób długotrwale bezrobotnych	Ilości osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym	Ilości osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym	liczby przestępstw kryminalnych	liczba wykroczeń (bez drogowych)	liczby rodzin z założoną "niebieską kartą"
1.	Ruda Wielka – Stara Wieś	0,50	0,11	0,63	0,73	-0,38	-0,07	0,06	-0,97	0,80
2.	Rura Wielka - Komorniki	0,83	0,42	0,65	0,13	2,34	1,43	-0,39	-1,45	-0,18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy i Komendy Powiatowej Policji.

**Raport diagnostyczny służący
wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Wierzbica**

Tabela 9. Znormalizowane wskaźniki i wskaźnik syntetyczny - zjawiska sfery społecznej (cz. 3)

Lp.	Jednostka	Znormalizowany wskaźnik					wskaźnik syntetyczny sfery społecznej
		procentowej zmiany ilości mieszkańców	odsetka osób starszych	odsetka osób młodszych STYMULANTA	obciążenia demograficznego	liczby osób korzystających z biblioteki	
1.	Ruda Wielka – Stara Wieś	-0,71	-0,46	-0,65	0,50	1,57	4,16
2.	Rura Wielka - Komorniki	1,70	-1,61	-1,15	-0,21	1,52	1,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wierzbica

Analiza przeprowadzona w zakresie koncentracji problemów społecznych w obu zespołach osadniczych Rudy Wielkiej wykazała, że choć w przypadku obu części wsi możemy mówić o sytuacji kryzysowej w sferze społecznej, to jednak istotnie większa koncentracja problemów tego typu występuje w obrębie Starej Wsi niż w przypadku Komorników.

Mając na uwadze wyniki drugiego etapu analizy wskaźnikowej ostatecznie jako teren rewitalizacji, dla którego opracowany zostanie Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wierzbica na lata 2026-2030, obejmie dwa podobszary:

PODOBSZAR I – Wierzbica Osiedle

PODOBSZAR II - Ruda Wielka z wyłączeniem terenów osady kolejowej (ulice Wrzosowa, Graniczna, Jaśminowa, Kalinowa i Różana).

Teren, który zostanie objęty Gminnym Programem Rewitalizacji w latach 2026-2030 i poddany działaniom rewitalizacyjnym mieści się w ramach założonych w ustawie o rewitalizacji. Zamieszkuje go 2606 osób, co stanowi 28,14 % populacji gminy Wierzbica i zajmuje on powierzchnią 4,58 km² co stanowi 4,83% % powierzchni całej Gminy.

Obszar rewitalizacji stanowi część obszaru zdegradowanego, a jego granice zostały wytyczone na mapie w skali 1 : 5000.

6. Opis planowanych działań partycypacyjnych

W celu zapewnienia wymaganej przez ustawę o rewitalizacji partycypacji społecznej, przed przyjęciem niniejszego dokumentu przez Radę Gminy Wierzbica przeprowadzone zostaną konsultacje społeczne. Zgodnie z art. 6. 1. ustawy o rewitalizacji prowadzi je będzie Wójt Gminy Wierzbica. O ich rozpoczęciu oraz formach, w jakich będą prowadzone, wszyscy zainteresowani zostali powiadomieni, w sposób zapewniający udział możliwie szerokiego grona interesariuszy. Obwieszczenie Wójta z dnia 09 lutego 2026 roku o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu Uchwały Rady Gminy Wierzbica w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostanie wywieszona w Urzędzie Gminy oraz zamieszczona na oficjalnej stronie internetowej Gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej, w prasie lokalnej i mediach społecznościowych.

Zgodnie z wymogami prawnymi określonymi w ustawie o rewitalizacji konsultacje zostaną przeprowadzone w następujących formach:

1. otwartego spotkania konsultacyjnego z interesariuszami rewitalizacji, umożliwiającego wyrażenie opinii, uwag i propozycji do projektu uchwały. Spotkanie zaplanowano na dzień 03 marca 2026 r.;
2. zbierania uwag za pomocą formularza w postaci papierowej i elektronicznej;
3. zbierania uwag ustnych podczas otwartego spotkania konsultacyjnego w dniu 03 marca 2026 r.

Formularz uwag będzie dostępny na stronie internetowej Gminy oraz w formie papierowej w sekretariacie Urzędu Gminy a także podczas otwartego spotkania konsultacyjnego w dniu 03 marca 2026 r.